

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 14 marca 2018r. znak (...) Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. uchylił w całości orzeczenie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 15 stycznia 2018r. znak (...) zaliczające A. L. do lekkiego stopnia niepełnosprawności i orzekł o zaliczeniu wymienionego do stopnia umiarkowanego od 1 stycznia 2018r. do 31 marca 2021r. z powodu schorzeń o symbolach 10 – N i 01 – U. Określając wskazania związane z niepełnosprawnością organ przyjął m.in., iż niepełnosprawny nie wymaga konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji i że nie dotyczy go wskazanie co do konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, edukacji i rehabilitacji.

Organ stwierdził, iż skutki naruszenia sprawności organizmu adresata orzeczenia ograniczają w istotny sposób możliwość funkcjonowania i rodzą konieczność zapewnienia częściowej pomocy innych osób w celu uczestniczenia w różnych sferach życia, co świadczy o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym. A. L. nie wymaga natomiast warunkującej znaczny stopień niepełnosprawności opieki, nie pozostaje bowiem całkowicie zależny od otoczenia. Organ zaznaczył także, że wskazanie co do współdziałania opiekuna w procesie leczenia, edukacji i rehabilitacji dotyczy dziecka czyli osoby do 16 roku życia, adresat orzeczenia zaś wiek taki przekroczył. (orzeczenia - k. 67, 48 akt Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S., zwanych dalej aktami organu)

Reprezentowany przez matkę małoletni A. L. wniósł odwołanie od tego orzeczenia domagając się jego zmiany w zakresie wskazań związanych z niepełnosprawnością tj. przyjęcia, że zachodzą w jego wypadku konieczność stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. W zakresie pierwszego z tych wskazań wnoszący odwołanie powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2017r. I UK 73/16 (k. 4 – 6).

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. (k. 8-9).

Ostatecznie, po udzieleniu przedstawicielce ustawowej małoletniego pouczeń przez sąd, ta domagała się poza zmianą wskazań przytoczonych w pisemnym odwołaniu także zmiany ustalonego stopnia niepełnosprawności i zaliczenia A. L. do stopnia znacznego (k. 17)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

A. L. urodził się w dniu (...)

Niesporne

U małoletniego występują: upośledzenie umysłowe stopnia lekkiego, cechy zespołu Aspergera, zespół Dandy-Walkera.

Niesporne, nadto dokumentacja medyczna małoletniego – k. 1, 10, 12, 21, 25, 33, 35 – 36, 52 – 56 akt organu

Od lutego 2015r. do 31 grudnia 2017r. A. L. był z powodu zaburzeń w stanie zdrowia psychicznego zliczony do osób niepełnosprawnych ze wskazaniami o konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Niesporne, nadto orzeczenia o niepełnosprawności – k. 9, 19, 31 akt organu

Małoletni jest prawidłowo zorientowany wielokierunkowo, jego funkcje poznawcze nie są zaburzone w zakresie koncentracji, uwagi i pamięci. Intelktualnie pozostaje sprawny poniżej przeciętnej, ale wypowiada się w płaszczyźnie pytań, wyczerpująco. Orientacja pozostaje u niego wszechstronnie zachowana, nastrój jest wyrównany, nie występują objawy wytwórcze czy cechy lęku, impulsywności, nadruchliwości. A. L. wymaga wsparcia innych osób w nabywaniu umiejętności społecznych z uwagi na postawę pasywną, ale nie pozostaje niezdolny do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych jak samoobsługa, samodzielne poruszanie się, komunikowanie z otoczeniem.

Schorzenia małegoletniego skutkują umiarkowanym stopniem jego niepełnosprawności.

Dowód: opinia biegłej z zakresu psychiatrii M. Ś. – k. 32 – 34, orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego – k. 24 i nast. akt organu, opis funkcjonowania ucznia – k. 51 akt organu

Sąd zważył, co następuje.

Odwołanie okazało się nieuzasadnione.

Kwestia orzekania o niepełnosprawności uregulowana została ogólnie w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U.2019.1172), szczegółowe zasady orzekania o niepełnosprawności określa zaś wydane w oparciu o delegację ustawową zawartą w art. 6c ust. 9 ustawy rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (t.j. Dz.U. 2015.1110).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych rozróżnić można trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (art. 4 ust. 1 ustawy). Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (art. 4 ust. 2 ustawy). Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub techniczne. (art. 4 ust. 3 ustawy). Standardy w zakresie kwalifikowania do poszczególnych stopni niepełnosprawności, uregulowane zostały w przywołanym wyżej rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. I tak zgodnie z rozporządzeniem: niezdolność do pracy oznacza całkowitą niezdolność do pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu (§ 29 ust. 1 pkt 1), konieczność sprawowania opieki - całkowitą zależność od otoczenia polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem (§ 29 ust. 1 pkt 2), konieczność udzielania pomocy, w tym pomocy w pełnieniu ról społecznych – zależność od otoczenia wymagającą wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 29 ust. 1pkt 3), czasowa pomoc w pełnieniu ról społecznych – konieczność udzielania pomocy, o której mowa w § 29 ust.1 pkt 3 w okresach wynikających ze stanu zdrowia (§ 30 ust. 1 pkt 1), a częściowa pomoc w pełnieniu ról społecznych – wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 (§ 30 ust. 1pkt 2), istotne obniżenie do wykonywania pracy - naruszoną sprawność organizmu powodującą ograniczenia w wykonywaniu pracy zarobkowej znacznie obniżające wydajność pracy na danym stanowisku w porównaniu do wydajności, jaką wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną (§ 31 ust. 1 pkt 1), ograniczenia w pełnieniu ról społecznych - trudności doświadczane przez osobę zainteresowaną w relacjach z otoczeniem i środowiskiem według przyjętych norm

społecznych, jako skutek naruszonej sprawności organizmu (§ 31 ust. 1 pkt 2), zaś możliwość kompensacji ograniczeń - wyrównywanie dysfunkcji organizmu spowodowanej utratą lub chorobą narządu odpowiednio przez przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (§ 31 ust. 2 rozporządzenia).

W rozpoznawanej sprawie bezspornym było, iż wnoszący odwołanie pozostaje osobą niepełnosprawną, spór stron dotyczył natomiast stopnia niepełnosprawności i wskazań z nią związanych. Przedstawicielka ustawowa małoletniego odwołującego się kwestionowała bowiem ostatecznie zaliczenie go do stopnia umiarkowanego wskazując, iż stopień ten jest znaczny i łączy się ze wskazaniami o potrzebie stałego współdziałania opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną koniecznością samodzielnej egzystencji.

Ocena stopnia niepełnosprawności i istnienia drugiego z wymienionych wskazań wymagała wiadomości specjalnych, stąd dopuszczenie w sprawie dowodu z opinii biegłej z zakresu psychiatrii dzieci i młodzieży M. Ś. Z opinii tej wynika, iż odwołujący się jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym i nie wymaga stałej ani długotrwałej opieki lub pomocy w związku ze znacznie ograniczoną zdolnością do samodzielnej egzystencji. Opinia biegłej, wydana po badaniu małoletniego oraz analizie znajdującej się w aktach (w tym organu) dokumentacji medycznej dotyczącej stanu jego zdrowia, której rzetelność i autentyczność nie budziły wątpliwości sądu i nie były kwestionowane przez strony, jest jasna, pełna i spójna, a jej przekonująco umotywowane wnioski znajdują oparcie w stwierdzonym w dacie badania stanie klinicznym. W świetle szczegółowego opisu stanu klinicznego badanego zawartego w opinii oraz zapisów w zgromadzonej dokumentacji odnoszących się do funkcjonowania A. L. wniosek biegłej o braku podstaw do uznania znacznego stopnia jego niepełnosprawności wydaje się uzasadniony. Wszystko powyższe, przy uwzględnieniu nadto, iż biegła to wysokiej klasy fachowiec o wieloletnim doświadczeniu zawodowym, także klinicznym, wieloletnim doświadczeniu orzecznictwem i specjalności odpowiedniej do schorzeń odwołującego się nakazywało uznać jej opinię za rzetelną i wiarygodną, a w konsekwencji podzielić zawarte w niej wnioski.

Za inną oceną nie mogły przemawiać zarzuty do opinii zgłoszone przez przedstawicielkę ustawową małoletniego sprowadzające się w istocie do twierdzenia, iż również przy umiarkowanym stopniu niepełnosprawności orzeczone może być wskazanie dotyczące stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną zdolnością do samodzielnej egzystencji. Zdaniem wnoszącej zarzuty zdolność nabywania przez jej syna nowych umiejętności społecznych jest ograniczona w stopniu znacznym a tym samym odpowiada wskazanej wyżej przesłance.

Pogląd o możliwości zawarcia pozytywnego wskazania o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną zdolnością do samodzielnej egzystencji w orzeczeniu o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydaje się chybiony. Odwołująca się wywodzi go z orzeczenia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z dnia 8 listopada 2018r. II SA/Bk 547/18. Orzeczenie to jednak dotyczyło prawa do świadczenia pielęgnacyjnego w sytuacji legitymowania się przez niepełnosprawnego powyżej 16 roku życia wyrokiem sądu powszechnego o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ze wskazaniami o konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną zdolnością do samodzielnej egzystencji i o konieczności stałego współdziałania opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji. Tutejszy sąd nie wie, dlaczego wyrok tej treści został przez sąd powszechny wydany (jego motywy nie zostały przytoczone w uzasadnieniu wyroku WSA w Białymstoku), ciężko zatem odnosić się do wskazanego orzeczenia. Zdaniem sądu natomiast oba powołane wskazania (choć pierwsze z nich jest przyjmowane przez zespoły orzekające o niepełnosprawności przy kwalifikowaniu do stopnia znacznego niepełnosprawności) zostały wprowadzone na potrzeby orzekania o niepełnosprawności osób do 16 roku życia. Są one obecnie powiązane z przesłankami świadczenia pielęgnacyjnego określonymi w art. 17 ustawy z dnia 28 listopada 2013r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2018.2220 z późn.zm.). Przepis ten przewiduje prawo do świadczenia pielęgnacyjnego dla rodzina lub opiekuna dziecka jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania

opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Na gruncie wskazanego przepisu Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku uznał prawo do świadczenia pielęgnacyjnego rodzica osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności orzeczonym wespół ze wskazaniami, o jakich mowa. Zauważyć jednak należy, iż z art. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wynika (poza orzeczeniami o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy wydanymi na podstawie odrębnych przepisów) istnienie dwóch rodzajów orzeczeń: o zakwalifikowaniu do stopnia niepełnosprawności (jednego z trzech) oraz o niepełnosprawności (wydane przed 16 rokiem życia). Koresponduje to z regulacjami art. 4 i 4a, a także art. 6b ust. 3 ustawy oraz zapisami aktów wykonawczych, w tym zwłaszcza rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, a nawet samej jego nazwy. § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia rozróżnia orzekanie o niepełnosprawności (osoby do 16 roku życia) i o stopniu niepełnosprawności (osoby, która ukończyła 16 rok życia), a § 13 ust. 1 i 2 orzeczenie o niepełnosprawności i orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Ze wszystkich tych regulacji wynika, iż orzeczenie o niepełnosprawności to orzeczenie dotyczące osoby do 16 roku życia. Tym samym osoba powyżej 16 roku życia legitymować się może wyłącznie orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, nie może zaś mieć aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności. Wskazane pojęcia nie są tożsame. Konsekwentnie zatem, wskazania warunkujące świadczenie pielęgnacyjne znajdujące się w orzeczeniu o niepełnosprawności odnoszą się do osób do 16 roku życia, gdyż wyłącznie te osoby legitymować mogą się orzeczeniem o niepełnosprawności. Za takim przyjęciem przemawiają i regulacje ustawy o świadczeniach rodzinnych, a to przykładowo art. 5 ust. 2, zgodnie z którym w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności zasiłek rodzinny przysługuje od niższego przeciętnego dochodu na osobę niż ustalony w ust. 1. Gdyby zawarte w ustawie pojęcie „orzeczenie o niepełnosprawności” miało obejmować zarówno orzeczenia osób do 16 roku życia jak i orzeczenia osób powyżej 16 roku życia (rozdzielające stopnie niepełnosprawności), regulacja w takiej formie byłaby niecelowa. Wystarczyłoby bowiem wskazać, iż próg dochodowy określony w przepisie dotyczy sytuacji, gdy członkiem rodziny jest dziecko posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Rozróżnienie orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności znajduje się też w art. 11 ust. 4, art. 15 ust. 1 pkt 1 wymienionej ustawy. W art. 13 ust. 1 pkt 1 i 2 nawet wyraźnie wskazano, iż dodatek z tytułu kształcenia lub rehabilitacji dziecka przysługuje rodzicowi/opiekunowi w przypadku dziecka do 16 roku życia legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności i dziecka powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia legitymującego się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Ani lekki ani umiarkowany stopień niepełnosprawności nie są definiowane odniesieniem się do samodzielnej egzystencji inaczej aniżeli stopień umiarkowany. Stała lub długotrwała opieka lub pomoc w związku ze znacznie ograniczoną zdolnością do samodzielnej egzystencji, o jakiej to opiece i pomocy mowa w spornym wskazaniu, nie koresponduje z definicją umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zawartą w ustawie i uzupełnioną regulacjami wskazywanego na wstępie rozporządzenia.

Zauważyć jednak można, iż, jak wynika z opinii biegłej, zakres samodzielności małoletniego w samoobsłudze, poruszaniu i komunikowaniu nie pozwala na ustalenie, iż ograniczenia w samodzielnej egzystencji mają charakter znaczny.

Pytania postawione biegłej nie dotyczyły wskazania związanego z koniecznością stałego współdziałania opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji, jako że wskazanie to wystąpić może wyłącznie w przypadku osób do 16 roku życia. Odmienne stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w powołanym w odwołaniu wyroku z dnia 8 lutego 2017r. nie ma charakteru wiążącego w innych sprawach i w ocenie tutejszego sądu w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie zasługuje na podzielenie.

W istocie znajdujący się w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych art. 6b ust. 3 wymieniający wskazania, jakie zawiera się w orzeczeniu o niepełnosprawności albo stopniu niepełnosprawności (w tym w punkcie 8 wskazanie, o jakim wyżej mowa) nie obejmuje rozróżnienia, które z tych wskazań dotyczy osób do 16, a które osób powyżej 16 roku życia. W sformułowaniu podlegającego obecnie

rozważaniom wskazania mowa o pomocy dziecku, a nie osobie do 16 roku życia, co może nasuwać wątpliwości, czy nie dotyczy ono także osób, które 16 rok życia już przekroczyły.

Przed przejściem do dalszych rozważań w tym zakresie zauważyć należy, iż w ocenie sądu orzekającego z art. 6b ust. 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie wynika, inaczej niż przyjmuje Sąd Najwyższy, że orzeczenie o niepełnosprawności winno zawierać wszystkie określone w przepisie wskazania. Nie może umykać z pola widzenia cel umieszczania w orzeczeniach określonych wskazań. Celem tym jest uzyskanie prawa do warunkowanych wskazaniami ulg i uprawnień. Wydaje się zatem, że orzeczenie winno obejmować te wskazania, które w przypadku danego niepełnosprawnego mogą decydować o ulgach czy uprawnieniach.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych odrębnie definiuje w art. 4 i 4a niepełnosprawność osób do 16 i powyżej 16 roku życia, nie posługując się przy tym pojęciem dziecka. Nie wprowadza też w innym miejscu definicji „dziecka”. Pojęcie to definiuje jednak rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Zgodnie z § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia dzieckiem w przepisach tego aktu prawnego określa się osobę, która nie ukończyła 16 roku życia, osobę zaś, która osiągnęła ten wiek określa się mianem osoby zainteresowanej. Tożsama definicja dziecka pojawia się w § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U o2.17.162). Choć definicje te wprowadzono na potrzeby wskazanych aktów prawnych (wykonawczych), zważywszy na wyodrębnienie przez ustawodawcę dwóch wiekowych grup z odrębnymi regulacjami warunkującymi orzekanie o niepełnosprawności/stopniu niepełnosprawności i odmiennymi przesłankami zaliczania do grona niepełnosprawnych uznać należy, iż pojęcie dziecko użyte w ustawie odnosi się wyłącznie do osób do ukończenia 16 roku życia. Za takim stanowiskiem przemawia dodatkowo art. 3 pkt 9 ustawy o świadczeniach rodzinnych, w którym wskazano, że gdy w ustawie mowa o niepełnosprawnym dziecku oznacza to legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności dziecko do ukończenia 16 roku życia.

Art. 6b został wprowadzony do ustawy o rehabilitacji osób niepełnosprawnych z dniem 1 stycznia 2002r. ustawą z dnia 17 grudnia 2001r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2001.154.1792), zwanej dalej ustawą zmieniającą. W uzasadnieniu projektu tej ustawy (druk sejmowy nr 66) wskazano, że nowelizacja przepisów jest związana z wykreśleniem w ustawie o zasiłkach rodzinnych pielęgnacyjnych i wychowawczych przepisu uzależniającego świadczenia od orzeczeń lekarzy z zakładów opieki zdrowotnej i zastąpieniem tych orzeczeń orzeczeniami o niepełnosprawności. Jak wskazali projektodawcy: „W art. 4a ustawy wprowadza się orzekanie niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia, mających naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną z powodu wady wrodzonej, choroby lub uszkodzenia organizmu co najmniej na 12 miesięcy. Wprowadzenie do ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej orzecznictwa dotyczącego dzieci (podkr. sąd) wymaga wykreślenia z art. 1 przepisu, iż określanie stopni niepełnosprawności dzieci (jak wyżej) odbywa się na podstawie odrębnych przepisów.” Wskazany w uzasadnieniu projektu art. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w brzmieniu do zmiany nie posługiwał się pojęciem „dziecko”, a pojęciem „osoby, która nie ukończyła 16 roku życia”. Uzasadnienie projektu ustawy zmieniającej prowadzi do wniosku, że dla ustawodawcy pojęcia te na potrzeby orzekania o niepełnosprawności były tożsame.

W tamtym okresie nie obowiązywała jeszcze ustawa o świadczeniach rodzinnych, a obowiązywała ustawa z dnia 1 grudnia 1994r. o zasiłkach rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych (t.j. 1998.102.651 z późn.zm). Ustawa ta w art. 14 ust. 3 przewidywała prawo do zasiłku pielęgnacyjnego. Przepis ten ulegał na przestrzeni czasu modyfikacjom. Do końca 2001r. przepis ten przewidywał prawo do zasiłku pielęgnacyjnego dla dziecka w wieku do 16 lat w przypadku stwierdzenia przez publiczny zakład opieki zdrowotnej, że ze względu na stan zdrowia wymaga ono ze strony innej osoby stałej opieki polegającej na pielęgnacji lub na systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym lub rehabilitacyjnym i dla osoby w wieku powyżej 16 lat, jeżeli jest niepełnosprawna w stopniu umiarkowanym, a niepełnosprawność ta powstała w wieku uprawniającym do zasiłku rodzinnego albo jeśli jest niepełnosprawna w

stopniu znacznym. Od 1 stycznia 2003r. zgodnie z przepisem zasiłek pielęgnacyjny przysługiwał dziecku w wieku do lat 16 w przypadku uznania je za niepełnosprawne i osobie powyżej 16 roku życia, jeżeli jest niepełnosprawna w stopniu znacznym, jak również w przypadku gdy jest niepełnosprawna w stopniu umiarkowanym, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku uprawniającym do zasiłku rodzinnego na dziecko. Regulacja ta w obu brzmieniach potwierdza, że pojęciem dziecka ustawodawca na potrzeby niepełnosprawności obejmuje osoby do 16 roku życia.

Ustawa, o jakiej mowa, nie uzależniała świadczeń w niej określonych od przesłanki w postaci konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Przesłanka ta jednak miała znaczenie dla świadczeń określonych w ustawie z dnia 29 listopada 1990r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U.1998.64.414), a ściślej rzecz ujmując dla zasiłku stałego określonego w art. 27 ust. 1 tej ustawy. Zasiłek ten od 1 stycznia 2002r. przysługiwał w przypadku opieki nad dzieckiem mającym orzeczoną niepełnosprawność wraz ze wskazaniem, o jakich mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych lub zaliczonym do znacznego stopnia niepełnosprawności. Do końca 2001r. (a zatem przed wprowadzeniem art. 6b ust. 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych) przysługiwał zaś ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem wymagającym stałej pielęgnacji, polegającej na bezpośredniej, osobistej pielęgnacji i systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym, rehabilitacyjnym oraz edukacyjnym lub mającym orzeczoną znaczny stopień niepełnosprawności. Do omawianego wskazania odwoływano się zatem znów w przypadku osób do 16 roku życia.

Mając na uwadze wszystko powyższe na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono jak w wyroku.

Sygn. akt IX U 211/18

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)

_____